

Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

Gyermekjátékok (játék babák, játék babakocsik, lövedékes játékok, fonószálak és tapadókorongos játékok) kémiai, illetve mechanikai biztonságosságának vizsgálatáról

Budapest, 2014. július

A játékok a kisgyermek fejlődésében fontos szerepet játszanak és a játék típusától függően különböző funkciókat tölthetnek be. A babázás például hozzásegítheti a kislányokat a családi értékek fontosságának, az édesanya szerepének, a barátság és a szeretet fogalmának megértéséhez, míg a különböző lövedékes játékok a férfias, magabiztos, a családját megvédeni képes szerepet gyakoroltatják a kisfiúkkal. A fonószálakból készített karkötők, nyakláncok kreativitást fejlesztő kellékeként szerepelnek a kislányoknál, amelyek mindezen túlmenően fontos kifejező eszközök lehetnek a kisgyermek barátságának kifejezéséhez is. A tapadókorongos játékok mindamelllett, hogy díszei és kellékei a gyerekszobáknak, az autók ablakára helyezve segítenek lekötni a gyermek figyelmét egy-egy hosszabb utazás alkalmával.

A felsorolt játék cikkek közös jellemzője, hogy valamennyi termék puha, lágy műanyag részt tartalmaz (vagy teljes egészében abból áll), amely anyagok esetén felmerülhet a gyanú, hogy azok egészségre ártalmas tiltott ftálsav-észter típusú lágyítószert tartalmaznak. Mindemelllett a lövedékes játékok esetén azok mozgási energiája, valamint a lövedékek nem megfelelő kialakítása is komoly sérüléseket okozhat a gyermekekben, továbbá a játék babakocsik nem megfelelő szerkezete is balesetveszélyes lehet.

A tavalyi év témavizsgálata során a játék babák és a lövedékes játékok esetén tapasztalt nagymértékű nem megfelelések (közel 50%-os kifogásolási arány), illetve a játék babák és baba szettek RAPEX listán előforduló nagy száma indokolta e termékkörök ismételt vizsgálatát. Fonószálak vizsgálata szintén előfordult már a korábbi években alkalmasszerűen, mely vizsgálatok alapján számos termék esetén volt megállapítható a megengedettnél nagyobb tiltott lágyítószertartalom. Tapadókorongos játékok az eddigiek során még nem kerültek vizsgálat alá, így e termékcsoporthoz ellenőrzése e szempontból volt indokolható.

1. A vizsgálat célja

Az ellenőrzés célja a nem biztonságos játék babák, babakocsik, lövedékes játékok, tapadókorongos játékok és fonószálak kereskedelmi forgalomból való kiszűrése volt, illetve a RAPEX bejelentésekben szereplő, veszélyes játékok megtalálása.

A mintavételezett termékek többségénél ftálsav-észter típusú lágyítószertartalom ellenőrzése történt jelen témavizsgálat keretében, míg emellett lövedékes játékok esetén vizsgálat alá került a mozgási energia és a lövedék kialakítása is, valamint babakocsiknál az összecukó szerkezet.

2. A vizsgált termékkör

Játék babák esetén a puha, (PVC) műanyagból készült babák, illetve az ilyen baba mellett esetlegesen egyéb kiegészítőket (pl: cipő, fésű, táska, cumi, stb.) is tartalmazó játék baba szettek kerültek ellenőrzés alá tiltott lágyítószertartalom vonatkozásában. A korábbi évek tapasztalatai alapján elsősorban a játék babák feje szokott tartalmazni tiltott lágyítószereket határérték feletti mennyiségben, mely szerint elsősorban ezúttal is a babafejek vizsgálatára került sor, de mindemelllett egyes baba szettek esetén egyéb kiegészítők (baba cipő, lovacska), illetve további játék baba részek (karok, lábak) vizsgálata is indokolható volt, azok anyagának jellegéből adódóan.

Lövedékes játékoknál a vizsgálat a lövedéket kilőni képes játékokra terjedt ki, amelyeknek a lövedéke/nyílhegye puha, (PVC) műanyagból készült; függetlenül a lövedék kiképzésétől (puha, rugalmas golyó, korong, nyíl, tapadókoronggal ellátott nyílvesző).

Tapadókorongos játékok közül azon tapadókoronggal rendelkező játékokra terjedt ki a vizsgálat, amelyeknek a tapadókorongja puha, (PVC) műanyagból készült.

Fonószálas játékok vonatkozásában szintén a puha, PVC műanyagból készült fonószálat (vagy fonószálakat) tartalmazó játékokra terjedt ki az ellenőrzés.

Játék babakocsik esetén a vizsgálat a babakocsi összecsucó szerkezetére terjedt ki.

3. Az ellenőrzés időtartama és résztvevői

Az ellenőrzésre a **2014. március 3. – 2014. június 30.** közötti időszakban került sor.

A témavizsgálattal kapcsolatos ellenőrzésben és mintavételben az alábbi felügyelőségek vettek részt:

- Budapest Főváros Kormányhivatala Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Baranya Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Hajdú- Bihar Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Szabolcs- Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Vas Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége.

A laboratóriumi vizsgálatokat az NFH akkreditált Élelmiszer és Vegyipari Laboratóriuma, valamint akkreditált Mechanikai és Villamos Laboratóriuma végezte a vizsgálat típusának megfelelően.

4. Követelmények

Tekintettel arra, hogy a mintavételezett termékek játéknak minősülnek, biztonságosságuk elbírálása is a játékokra vonatkozó előírások szerint történt a vonatkozó jogszabály tükrében.

4.1. Vegyi követelmények

A gyermekek egészségének védelme érdekében a PVC játékok előállításához dibutil-ftalát, benzil-butil-ftalát, di-(2-etilhexil)-ftalát vegyületek nem használhatók fel.

Az 1907/2006EK (REACH) rendelet XVII. Melléklet 51. pontja szerint a fenti vegyületek mennyisége nem haladhatja meg az alábbi határértékeket a játékokban elkerülhetetlen szennyeződésként jelenlevő anyagok esetén:

Vizsgált jellemzők	Követelmény az 1907/2006/EK (REACH) rendelet XVII.mellékle 51. pontja szerint:
Dibutil-ftalát (DBP) tartalom	≤ 0,1 m/m%
Benzil-butil-ftalát (BBP) tartalom	≤ 0,1 m/m%
Di-(2-etilhexil)-ftalát (DEHP) tartalom	≤ 0,1 m/m%

4.2. Mechanikai követelmények

A 36 hónapos kor alatti gyermekek részére készített játékok esetében a húzóvizsgálat során nem válhatnak le kis alkatrészek. A játékok legnagyobb befogható méretétől függően 50N vagy 90N az előírt húzóerő a vizsgálat során.

A lövedékhegyek ütközőfelületén alkalmazott lágy, rugalmas anyagból készült védőütközők a húzóvizsgálat során nem válhatnak le, kivéve, ha a levált részek megfelelnek az ezen európai szabványban leírt, vonatkozó követelményeknek. A 2011. november 3-ig forgalomba hozott játékok esetében 60N, a 2011. november 4-től forgalomba hozott játékok esetében – a játékok legnagyobb befogható méretétől függően – 50N vagy 90N az előírt húzóerő a vizsgálat során.

A tárolt energiával működő lövedékes játékok lövedékének legnagyobb mozgási energiája a vizsgálat során nem lépheti túl a 0,5 J-t a lágy, rugalmas lövedékek esetén vagy a lágy, rugalmas (például: gumi-) ütközős lövedékek esetén.

A játék gyermekkocsikon, amelyek a gyermek felett összecsucodhatnak, legyen legalább egy főreteszelés és egy további reteszelés, amelyek közvetlenül az összecsucó mechanizmusra hatnak. Legalább az egyik reteszelésnek automatikusan be kell akadnia, amikor a játékot felállítják.

5. Vizsgálati minták

Az ellenőrzés során játék babákból összesen 14 db, lövedékes játékokból 18 db, tapadókorongos játékokból 12 db, fonószálakból 11 db és játék babakocsiból 5 db mintavételre került sor, mindösszesen tehát **60-féle** termék laboratóriumi vizsgálata történt meg. **A minták többsége (51 db) Kínából, 5 termék Németországból, 1 termék Franciaországból, 3 termék pedig Magyarországról származott.**

Az egyes mintákra vonatkozó adatokat és a vizsgálati eredményeket részletesen az 1. számú melléklet tartalmazza játékcsoportonként.

6. Laboratóriumi vizsgálatok

6.1. Kémiai vizsgálatok

A játékok kémiai vizsgálatait az NFH akkreditált Élelmiszer és Vegyipari Laboratóriuma végezte.

A minták tiltott lágyítószer tartalmának meghatározására a laboratórium által kidolgozott, akkreditált módszer (SM 81:2008) szerint került sor. Az eljárás során a megfelelő oldószerben végzett áztatás után kioldódó 3-féle tiltott lágyítószer azonosítása és mennyiségi meghatározása gázkromatográfiás módszerrel történik, amely minőségi megerősítés esetén tömegspektrometriás detektálással kerül kiegészítésre.

6.2. Mechanikai vizsgálatok

A játékok mechanikai vizsgálatait az NFH akkreditált Mechanikai és Villamos Laboratóriuma végezte.

A lövedékes játékok vizsgálatánál meghatározásra került a lövedékek mozgási energiája és a tapadókorongos lövedékek esetén a tapadókorong felerősítési szilárdsága.

A játék babakocsik összecsucó szerkezetének kialakítását szemrevételezéssel, hatásosságát súlyterheléssel vizsgáltuk.

7. Eredmények

7.1. Kémiai vizsgálatok eredményei

7.1.1. Játék babák

A játék babák esetében a REACH rendelet szerint tiltott 3-féle lágyítószerre irányuló vizsgálat alapján 14 db minta közül 9 db baba (64%) nem felelt meg a követelményeknek.

A nem megfelelő minták mindegyikénél di-(2-etilhexil)-ftalát (DEHP) tartalom volt kimutatható határérték feletti mennyiségben, valamint 2 termék esetében emellett dibutil-ftalát (DBP) lágyítószer is kimutatható volt.

A vizsgálati eredmények alapján megállapítható, hogy az esetek többségében (8 db játék babánál) a babafej tartalmazta nagy mennyiségben a reprotoxikus hatással bíró lágyítószer, mindemellett azonban 2 játék esetén a baba-, illetve baba szett egyéb részei (karok, kiegészítő, babacipő) is tartalmaztak tiltott ftalátot.

A kémiai vizsgálatok részletes eredményeit az 1.sz. melléklet 1. táblázata foglalja össze.

7.1.2. Lövedékes játékok

A lövedékes játékok esetén a megvizsgált 14 db lövedék-, illetve lövedékvég minta közül 6 db (43%) haladta meg a megengedett 0,1 tömegszázalékos egészségügyi határértéket di-(2-etilhexil)-ftalát (DEHP) és dibutil-ftalát (DBP) lágyítószer tartalmak tekintetében.

A vizsgálati eredményeket az 1.sz. melléklet 2. táblázata mutatja be.

7.1.3. Tapadókorongos játékok

A vizsgált 12 db tapadókorongos játék közül 10 db termék tapadókorongja nem felelt meg a követelményeknek (83%), figyelemmel arra, hogy valamennyi minta di-(2-etilhexil)-ftalát (DEHP) lágyítószer tartalmazott a határértéknél magasabb mennyiségben.

A részletes mérési eredményeket az 1.sz. melléklet 3. táblázata tartalmazza.

7.1.4. Fonószálak

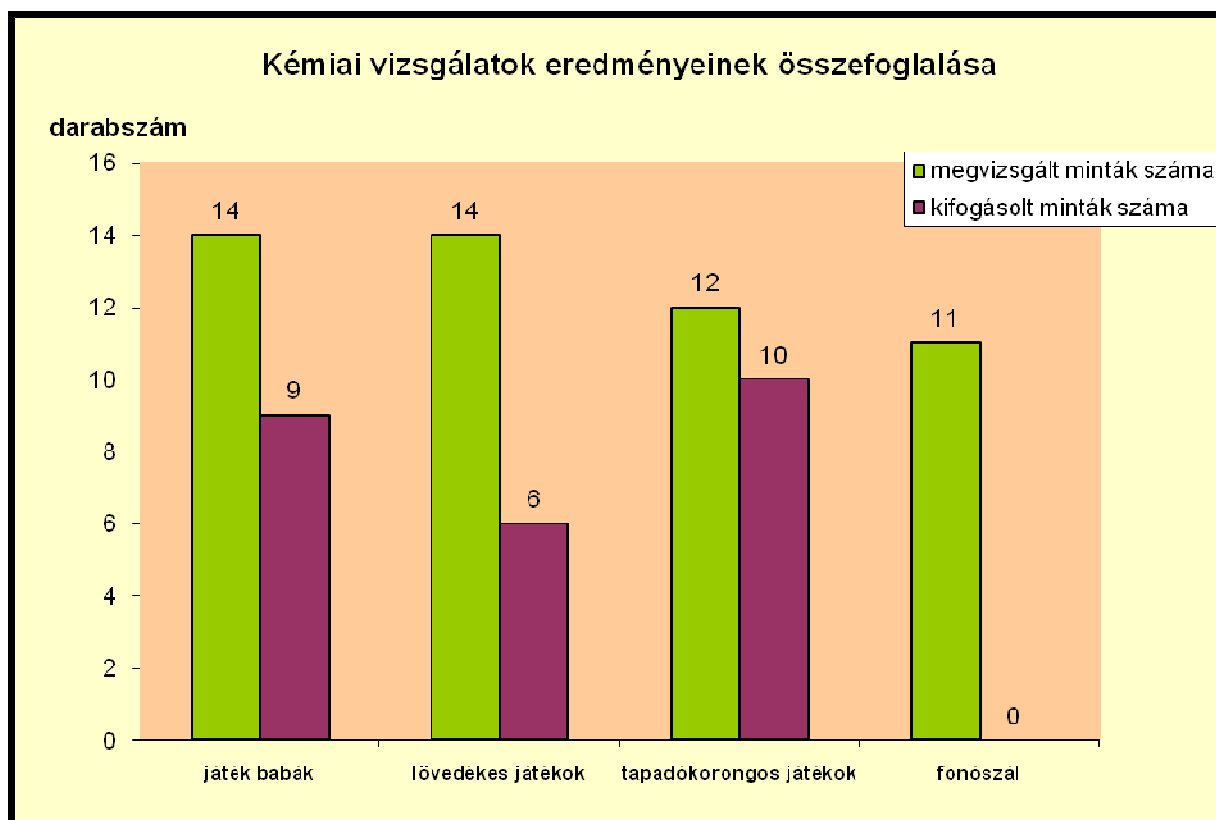
A fonószálak esetében pozitív eredményként értékelhető, hogy a megvizsgált 11 db termék egyike sem tartalmazta a jogszabályban tiltott 3-féle lágyítószer kimutatható mennyiségben.

A fonószálakra vonatkozó eredményeket az 1.sz. melléklet 4. táblázata rögzíti.

7.1.5. Kémiai vizsgálatok összegzése

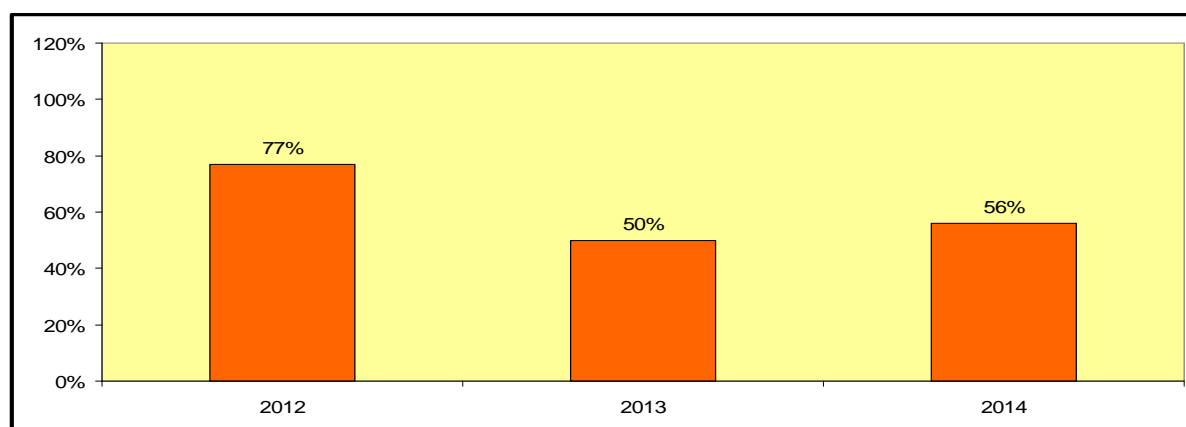
Összességében elmondható, hogy a lágyítószer-tartalomra vizsgált 51-féle játék közül 25 db játékcikk tartalmazott reprotoxikus lágyítószer, mely eredmények termékcsoportonkénti megoszlását a következő ábra szemlélteti.

1. ábra: Kémiai vizsgálatok eredményeinek összefoglalása

A lágyítószer-tartalom vizsgálatával kapcsolatos eredmény a magas kifogásolási arány ellenére is – az elmúlt évek hasonló célú vizsgálatainak tükrében – pozitív eredménynek mondható, amint azt a 2. ábra is szemlélteti például lövedékes játékok vonatkozásában, ugyanakkor kétségkívül negatív tapasztalatként könyvelhető el, hogy **a kifogásolt mintákban a tiltott lágyítószer mennyisége a vonatkozó határérték több százszoros mennyiségében fordult elő az esetek többségében.**

2. ábra: Lágyítószer-tartalom szempontjából kifogásolt termékek arányának alakulása lövedékes játékok esetén

Figyelemmel arra, hogy a megengedettnél nagyobb lágyítószer-tartalom **a rendeltetészerű használat során az egészségkárosító hatás szempontjából súlyos kockázatot jelent a**

gyermek egészségére, mindenképpen indokolt a lágyítószer-tartalmat célzó játékvizsgálatok folytatása a jövőben is.

7.2. Mechanikai vizsgálatok eredményei

7.2.1. Lövedékes játékok

A lövedékes játékok esetén a megvizsgált 18 db minta közül 2 db (11%) mozgási energiája haladta meg a megengedett határértéket és a megvizsgált 7 db tapadókorongos lövedék közül 4 db (57%) felerősítési szilárdsága nem volt megfelelő.

A vizsgálati eredményeket az 1.sz. melléklet 2. táblázata mutatja be.

7.2.2. Játék babakocsik

A megvizsgált 5 db játék babakocsiból 2 db (40%) reteszelve nem megfelelő kialakítású volt. Ennél a 2 db (40%) babakocsinál a reteszelés nem bizonyult hatékonynak és nem védte meg a babakocsit az összecusukódás ellen.

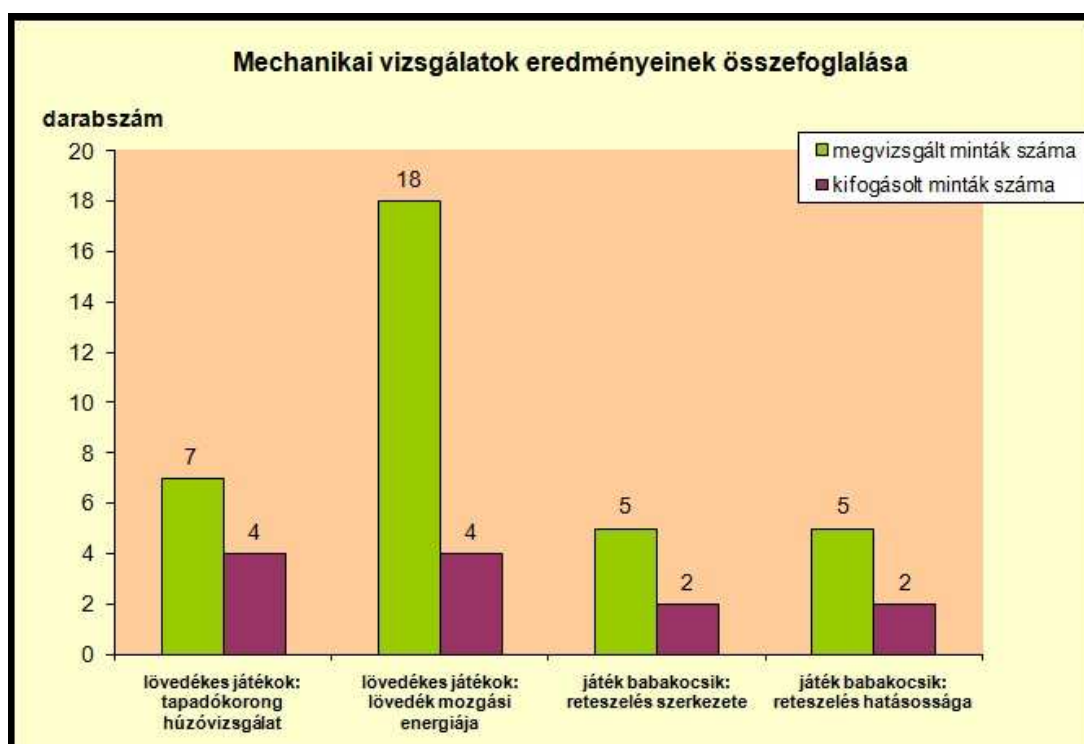
A vizsgálati eredményeket az 1.sz. melléklet 5. táblázata mutatja be.

7.2.3. Mechanikai vizsgálatok összegzése

Összességében elmondható, hogy a megvizsgált 18 db lövedékes játék közül 7 db (39%) nem felelt meg a szabvány követelményeinek. Négy esetben állapítottuk meg a fulladásveszély súlyos kockázatát, két termék lövedékének túl nagy mozgási energiája szemsérülés veszélyének közepes kockázatát jelenti és két termék esetében a megkövetelt biztonságos használatra vonatkozó figyelmeztető feliratot nem tüntette fel a gyártó.

A játék babakocsik 40 %-ánál a nem megfelelő reteszelés nagy sérülési és baleset kockázatát jelenti.

3. ábra: Mechanikai vizsgálatok eredményeinek összefoglalása

8. Összefoglalás

Az ellenőrzés célja annak felmérése volt, hogy a gyermekek körében igen népszerű játék babák, lövedékes játékok, tapadókorongos játékok, fonószálak és játék babakocsik a kémiai, illetve mechanikai biztonsági követelményeknek megfelelnek-e.

A tiltott lágyítószer-tartalom vizsgálatok tekintetében a vizsgált játék babák 64%-ánál, a lövedékes játékok 43%-ánál, míg a tapadókorongos játékok 83%-ánál volt kimutatható reprotoxikus lágyítószer a megengedett határérték több százszoros mennyiségében, míg fonószálak esetén valamennyi minta megfelelőnek bizonyult.

A mechanikai vizsgálatok során a lövedékes játékok 44%-a és a babakocsik 40%-a veszélyesnek bizonyult. A nem megfelelően rögzített tapadókorong folyamatosan visszatérő hibajelenség a lövedékes játékok témakörében.

Összefoglalva megállapítható, hogy az évek óta tartó folyamatos vizsgálatok eredményeként a veszélyesnek bizonyuló játékok száma csökkent, ugyanakkor még mindig meglehetősen magasnak mondható a kereskedelmi forgalomban előforduló, egészségkárosító hatással bíró lágyítószer-tartalmazó, illetve nem megfelelő szerkezetű játékok száma. Ezen okból kifolyólag a továbbiakban is szükséges a játék babák, lövedékes játékok, a tapadókorongos játékok, valamint a játék babakocsik kiemelt vizsgálata és ellenőrzése.

Budapest, 2014. július „17”.

Pintér István
főigazgató

Jogszabályi függelék

- az Európai Parlament és a Tanács 765/2008/EK rendelete (2008. július 9.) a termékek forgalmazása tekintetében az akkreditálás és piacfelügyelet előírásainak megállapításáról és a 339/93/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről EGT-vonatkozású szöveg (a továbbiakban 765/2008/EK rendelet);
- az Európai Parlament és a Tanács 1907/2006/EK rendelete (2006. december 18.) a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH);
- a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban Fgytv.);
- a termékek piacfelügyeletéről szóló 2012. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban Pftv.);
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban Ket.);
- a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságról szóló 225/2007. (VIII.31.) Korm. rendelet (a továbbiakban 225/2007. Korm. rendelet);
- a piacfelügyeleti tevékenység részletes szabályairól szóló 6/2013. (I. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 6/2013. Korm. r.);
- a gyermekjátékok biztonságáról szóló 38/2011. (X. 5.) NGM rendelet (a továbbiakban 38/2011. (X. 5.) NGM rendelet);
- a gyermekjátékszerek biztonságossági követelményeiről, vizsgálatáról és tanúsításáról szóló 24/1998. (IV. 29.) IKIM-NM együttes rendelet (a továbbiakban 24/1998. IKIM-NM rendelet);
- MSZ EN 71-1:2005+A9:2009, Gyermekjátékszerek biztonsága. 1. rész: Mechanikai és fizikai tulajdonságok (2011. november 3-ig forgalomba hozott játékok esetében);
- MSZ EN 71-1:2011, Gyermekjátékszerek biztonsága. 1. rész: Mechanikai és fizikai tulajdonságok (2011. november 4-től forgalomba hozott játékok esetében).